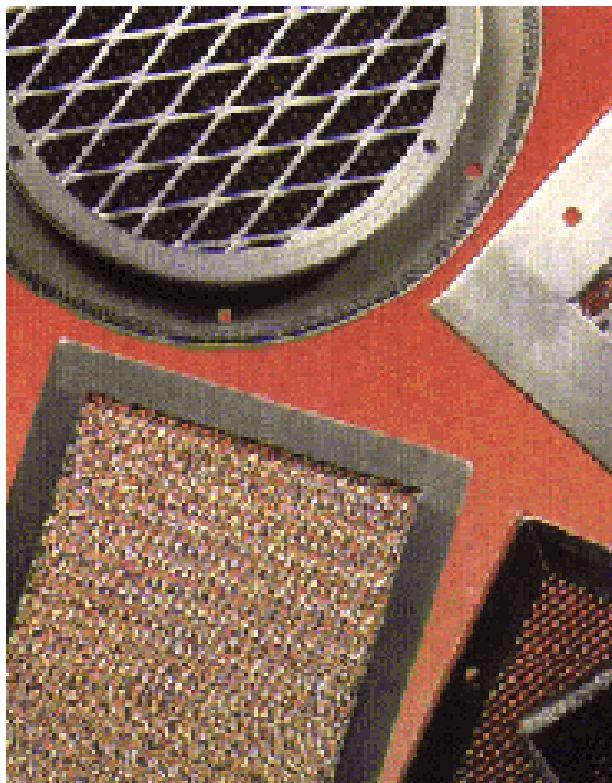

Seminari EMC

Capítol 4:

*Acoblament, Terres, Masses,
Apantallament i Blindatges*

Acoblament, Terres i Masses

Introducció

Definicions

Terra de seguretat

Massa d'un circuit

Bucles de massa

Apantallament i Blindatges

Introducció

Eficiència de l'apantallament

Apantallament amb material
magnètic

Obertures

Elements de millora

Introducció

- El disseny de la distribució de masses i terres en un circuit és crític en el comportament d'aquest
- Un bon disseny proporciona bon comportament EMC sense necessitat de components addicionals
- Normalment es presta poca atenció al seu disseny i en canvi és la part que dona lloc a més problemes en els circuits
- Un disseny mal fet és molt difícil de corregir

Definicions

Terra: Connexió a punt equipotencial* exterior (xarxa elèctrica) al circuit amb finalitats de seguretat. (Earth)

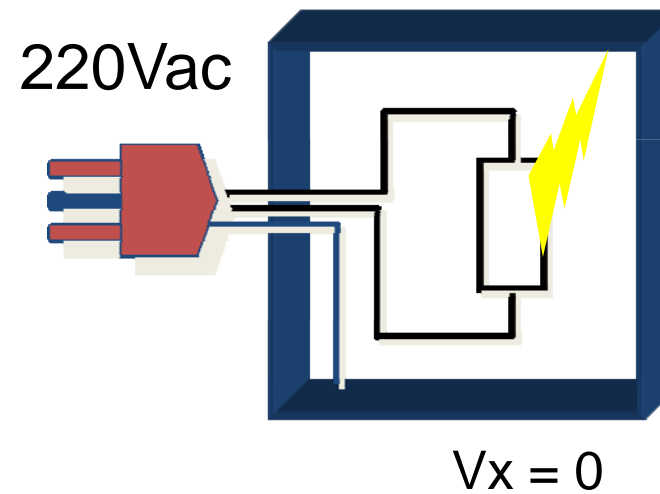
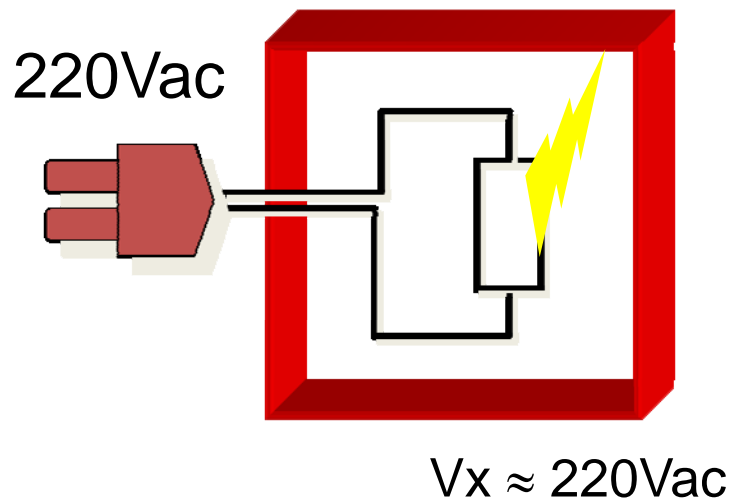
Massa: Punt o pla equipotencial que serveix de referència de potencial a la resta del circuit

- Terra de seguretat
- Massa de senyal
 - Massa en un punt (sèrie o paral·lel)
 - Massa en varis punts (multipunt)
 - Masses híbrides (punt + multipunt)

() Punt en el que el voltatge no canvia independentment del corrent que hi passa*

Terra de seguretat

Terra de seguretat o presa de terra del sistema o circuit

Una fallada de l'equip pot posar la tensió de xarxa al xassís amb perill de xoc elèctric per l'usuari

Massa d'un circuit

→ El cas real no és equipotencial doncs presenta una impedància diferent de zero

Massa: Camí de baixa impedància de retorn dels corrents a la seva font

Corrents + baixa impedància = diferencia de potencial

Diferencia de potencial = soroll en circuit

Diferencia de potencial AF = radiació del circuit

Bucles de corrent de retorn = camps magnètics

Massa d'un circuit (2)

Quin és la millor distribució de masses?

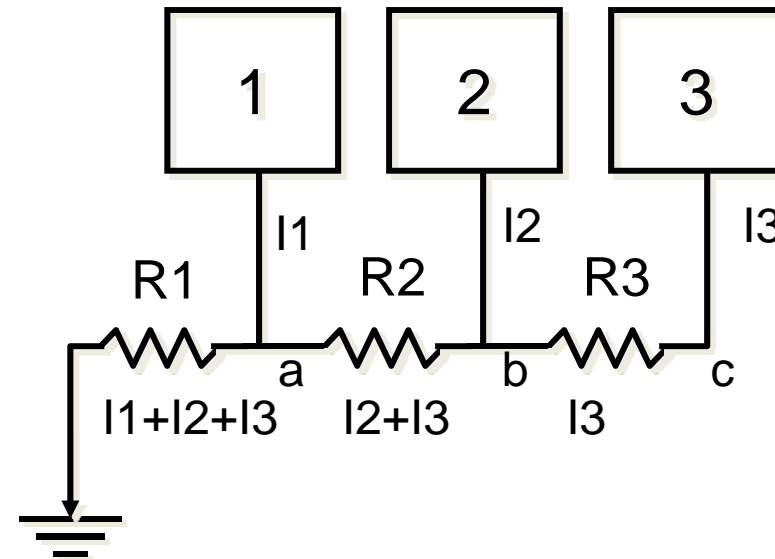
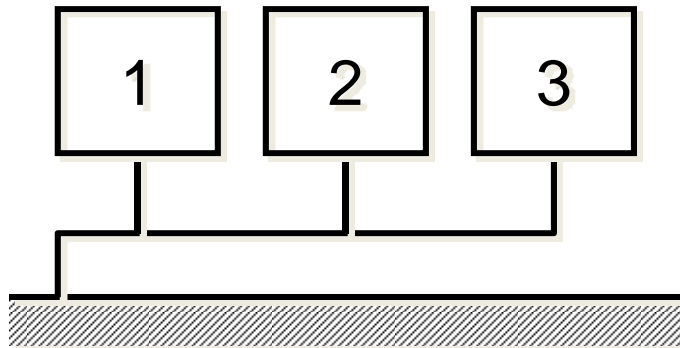
Depèn de varis factors:

- Tipus de circuiteria
- Consums
- Freqüència de treball
- Dimensió i topologia del circuit
- Aplicació
- Restriccions de seguretat
- (...)

En cada cas cal estudiar detingudament el seu disseny

Massa d'un circuit (3)

Massa en un punt:
Connexió sèrie

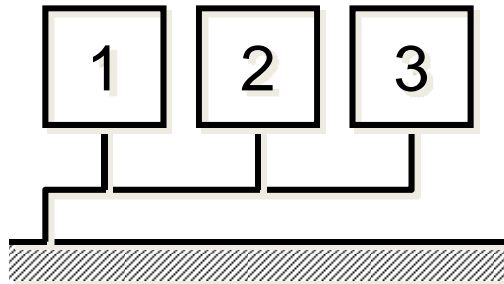

$$V_a = (I_1 + I_2 + I_3)R_1$$

$$V_b = (I_1 + I_2 + I_3)R_1 + (I_2 + I_3)R_2 = V_a + (I_2 + I_3)R_2$$

$$V_c = (I_1 + I_2 + I_3)R_1 + (I_2 + I_3)R_2 + I_3R_3 = V_b + I_3R_3$$

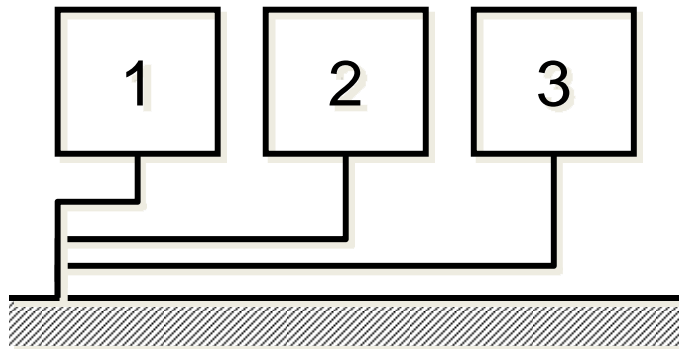
Massa d'un circuit (4)

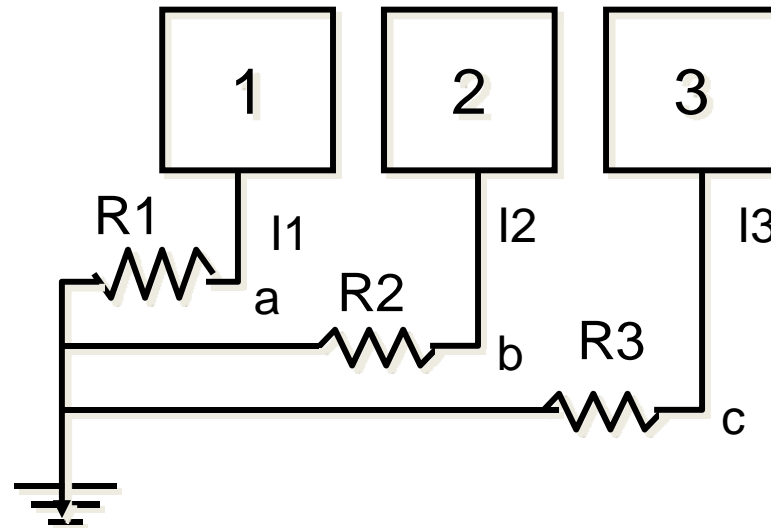
- La connexió sèrie és la pitjor a nivell de soroll
- Es la més utilitzada per simplicitat de disseny
- Cal tenir en compte consum de les parts del circuit
- Cal posar elements sensibles en 1 i poc sensibles en 3
- Ull amb consums elements allunyats en la cadena

Massa d'un circuit (5)

Massa en un punt:
Connexió paral·lela

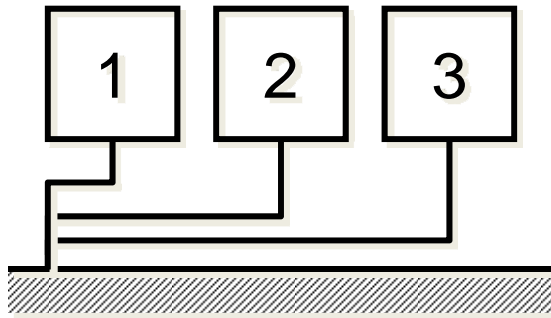

$$\begin{aligned}V_a &= I_1 R_1 \\V_b &= I_2 R_2 \\V_c &= I_3 R_3\end{aligned}$$

Hem separat corrents i evitat
acoblament entre circuits

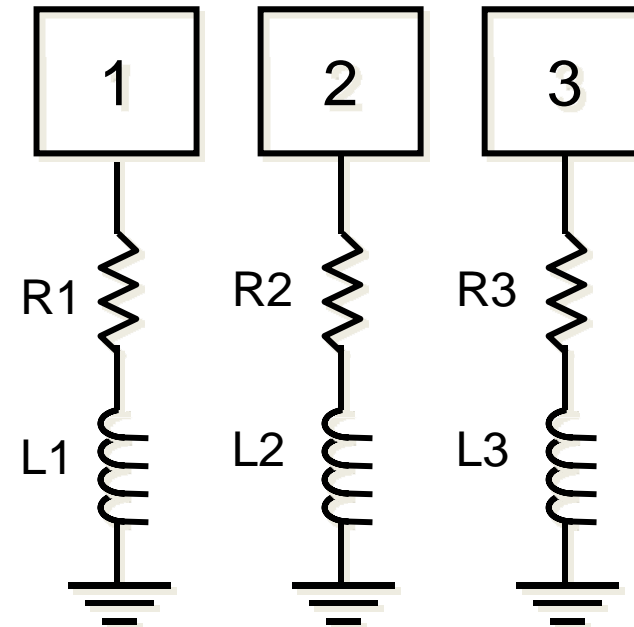
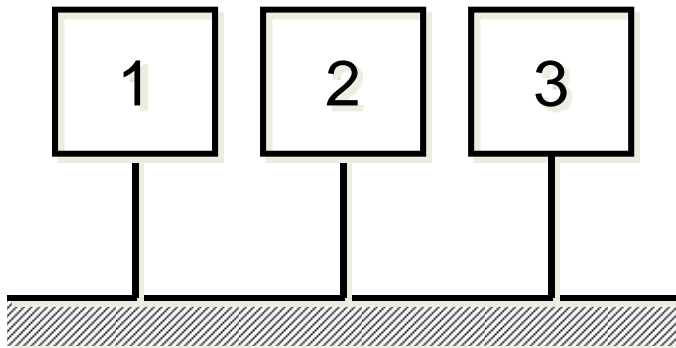
Massa d'un circuit (6)

- Separem acoblaments entre parts del circuit
- Podem tenir consums diferents entre mòduls
- Complicat de disseny
- No viable en altes freqüències per impedància cables
- Normalment utilitzem plans de massa (massa multipunt)

Massa d'un circuit (7)

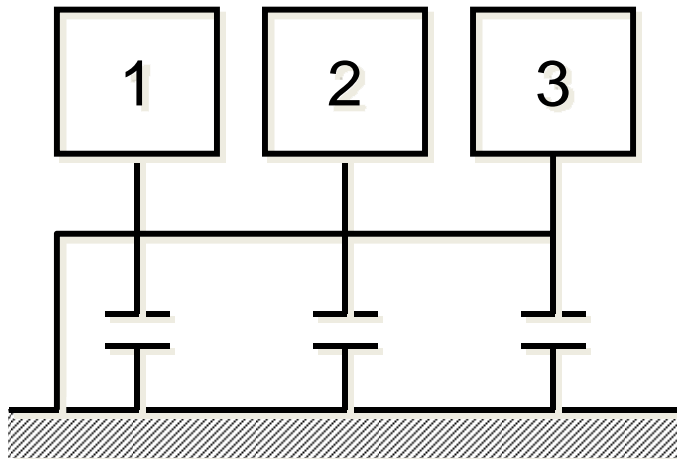
Connexió multipunt

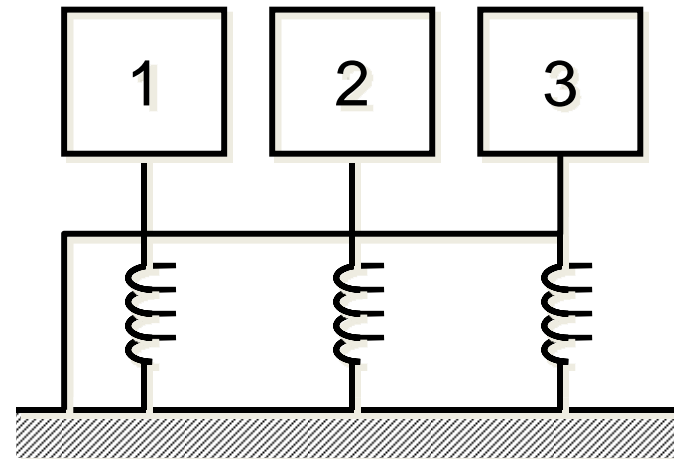
- Representa connexió mòduls a xassís o pla de massa
- Bona solució per freqüències $> 10\text{MHz}$
- Per freqüències baixes millor massa en un punt
- Cal minimitzar L i R i tenir en compte possibles bucles

Massa d'un circuit (8)

Masses híbrides

BF: Massa en un punt
AF: Massa multipunt

BF: Massa multipunt
AF: Massa en un punt

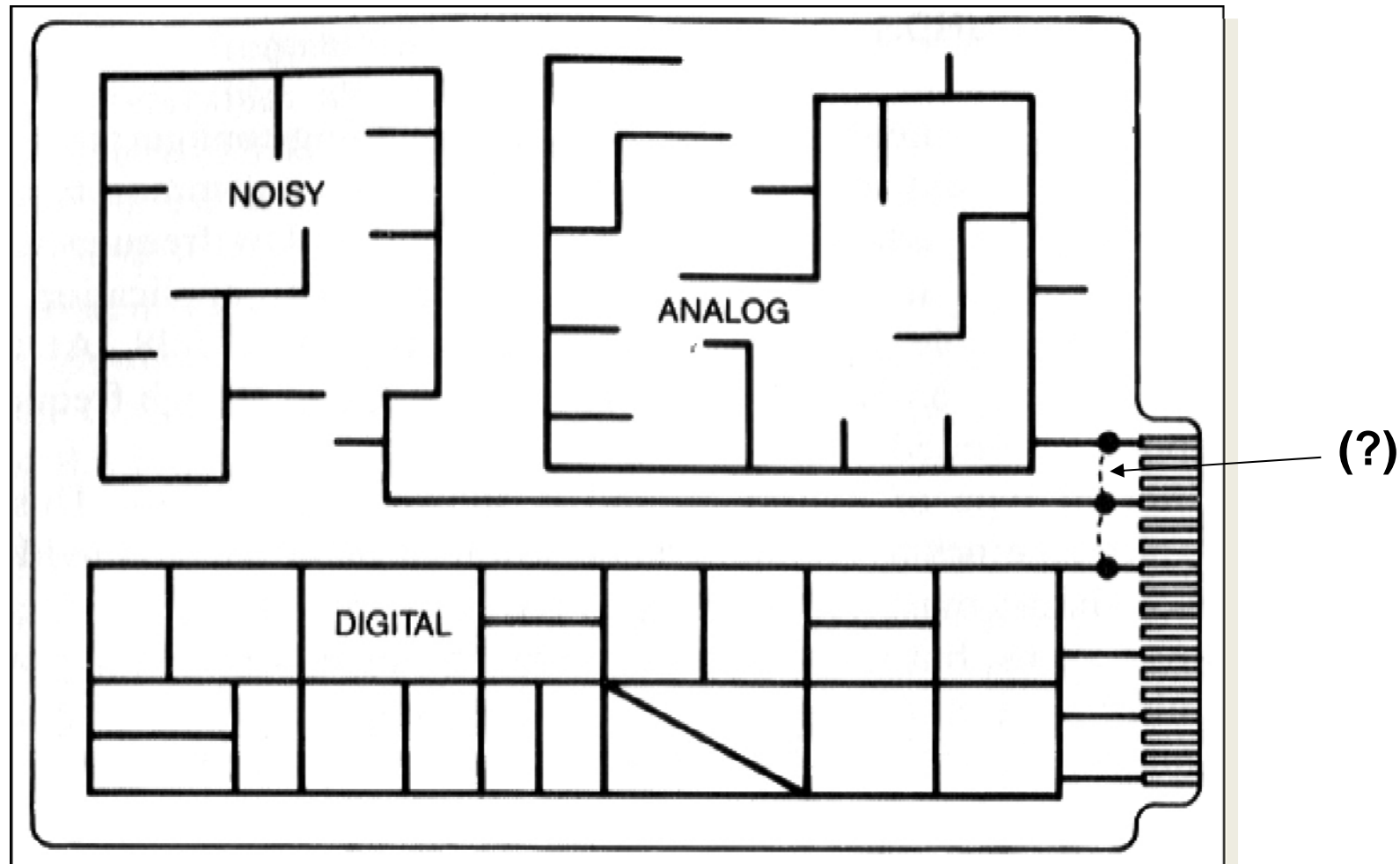
Podem pensar diferents combinacions...

Massa d'un circuit (9)

Recomanacions finals:

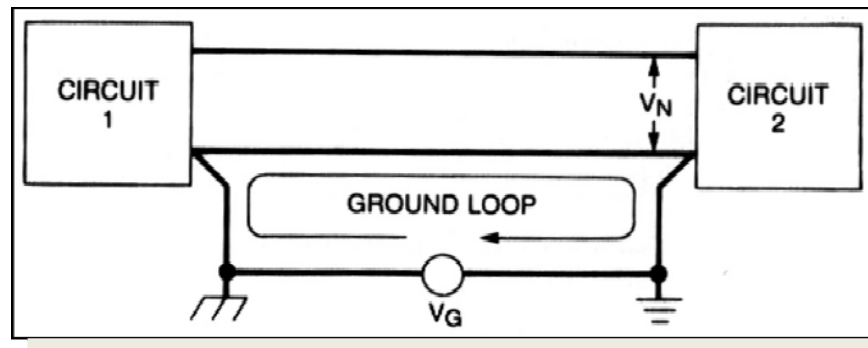
- Masses en un punt (sèrie o paral·lel per senyals de baixa freqüència com alimentacions etc.
- Masses multipunt per circuits en alta freqüència i circuits digitals (flancs abruptes)
- Separar zones en plaques en base a funcionalitat i freqüències de treball
- Portar masses de les zones a un punt comú del circuit
- Evitar diferències de potencial elevades entre alimentacions de circuits connectats en senyal

Massa d'un circuit (10)

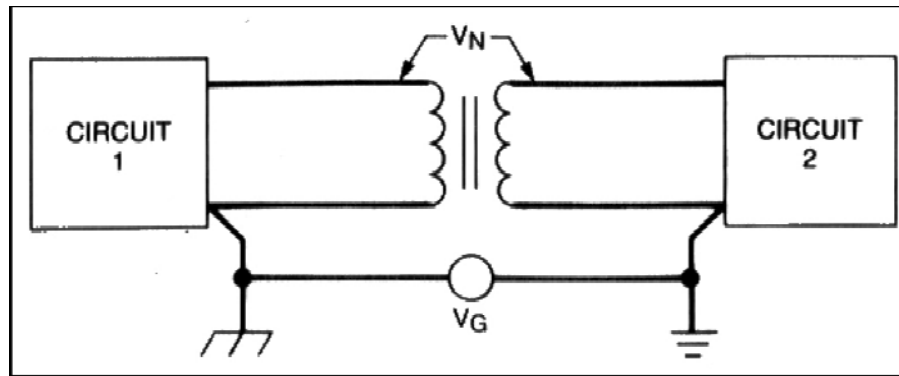
Bucles de massa

- Apareixen en masses multipunt separades per distàncies grans
- Son font de soroll en el circuit i de radiació
- Son susceptibles als camps magnètics

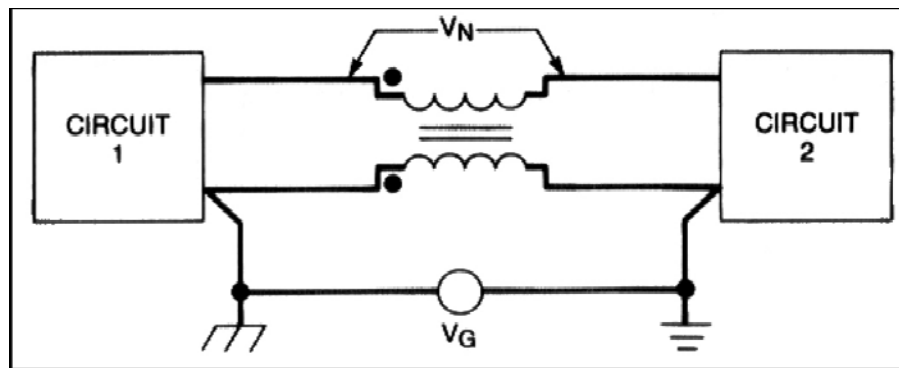

- Diferents tècniques de millora i aïllament:
 - Transformadors
 - Xocs en mode comú
 - Optoacobladors
 - Circuits balancejats
 - Masses híbrides

Bucles de massa (2)

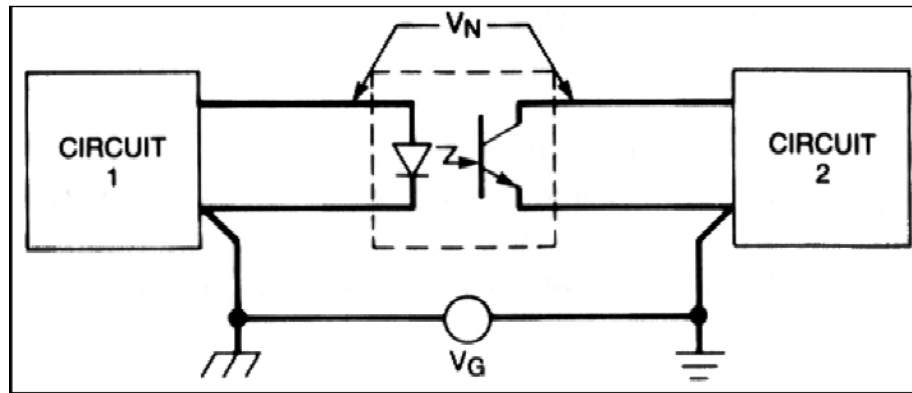

Transformador

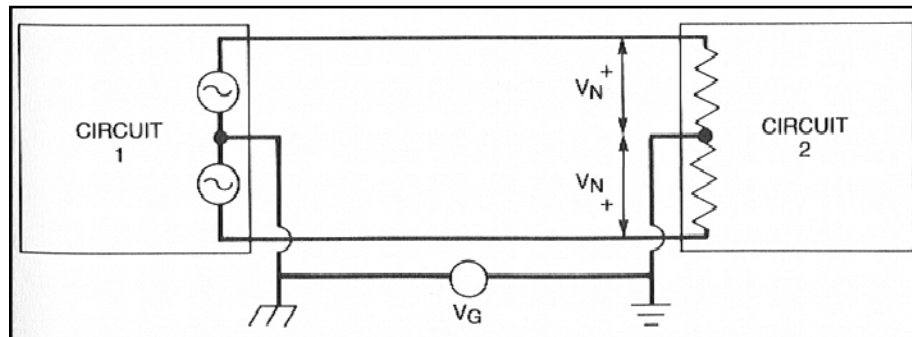

Xoc en mode comú

Bucles de massa (3)

Optoacoblador

Circuit balancejat

Introducció

Apantallament: disposició de pantalles en l'espai per tal d'evitar la propagació de camps elèctrics, magnètics o electromagnètics.

Pantalles elèctriques: materials metàl·lics conductors

Pantalles magnètiques: materials no metàl·lics amb alta permeabilitat magnètica

- Apantallament font o receptor en funció dels casos
- Mantenim radiació dins pantalla o fora de la mateixa

Introducció (2)

Característiques diferents materials		
Material	Conductivitat relativa	Permeabilitat relativa
Plata	1,05	1
Coure anoditzat	1	1
Or	0,7	1
Crom	0,664	1
Alumini (tou)	0,61	1
Alumini (temperat)	0,4	1
Zenc	0,32	1
Beliri	0,28	1
Llautó	0,26	1
Cadmi	0,23	1
Niquel	0,2	100
Bronze	0,18	1
Platí	0,18	1
Estany	0,15	1
Acer (SAE 1045)	0,1	1000
Plom	0,08	1
Conetic (1KHz)	0,03	25000
Mumetal (1KHz)	0,03	20000
Acer inoxidable	0,02	500

$$\mu = 4\pi \cdot 10^{-7} \text{ H / m}$$

$$\varepsilon = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ F / m}$$

$$\sigma = 5,82 \cdot 10^7 \text{ mhos / m}$$

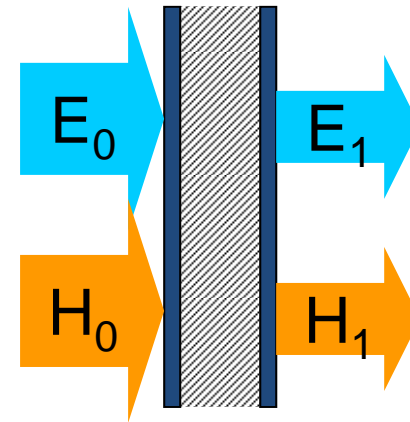

μ, ε : en espai lliure
 σ : pel coure

Eficiència de l'apantallament

$$S = 20 \log \frac{E_0}{E_1} \quad (dB)$$

$$S = 20 \log \frac{H_0}{H_1} \quad (dB)$$

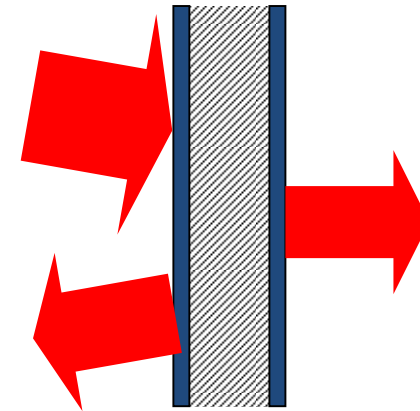
L'apantallament depèn de:

- Freqüència camp
- Geometria pantalla
- Posició de la font o del receptor
- Tipus de camp (E, H, EH)
- Direcció d'incidència
- Polarització ona
- Presència d'obertures, forats, ranures, etc

Eficiència de l'apantallament (2)

Model per calcular S

- No considerem forats ni obertures
- Prenem una ona incidint sobre un pla metàl·lic

Les principals fonts de pèrdues son:

R: Pèrdues per reflexió en el material

Dependrà de camp proper/llunyà i impedància de l'ona

A: Pèrdues per absorció en el material

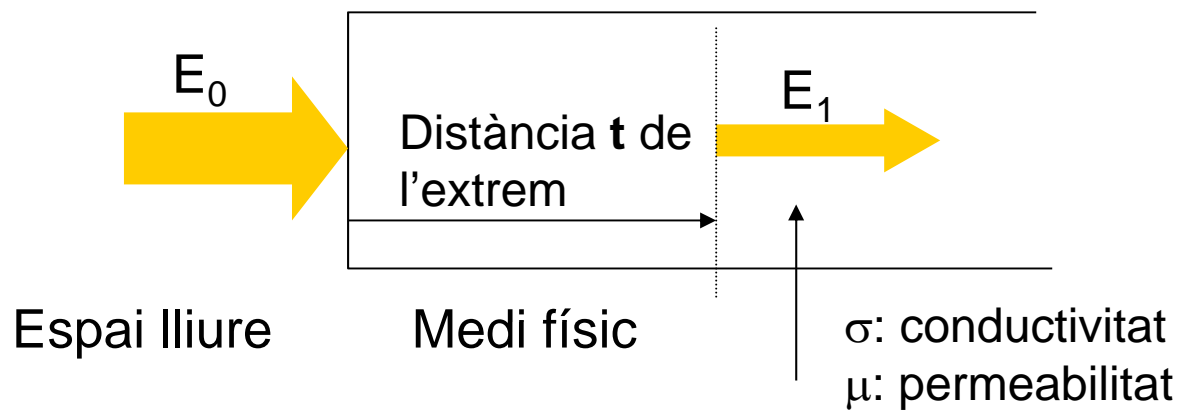
Independent camp proper/llunyà

$$S = A + R + B \text{ (dB)}$$

B: Te en compte múltiples reflexions en pantalla

Eficiència de l'apantallament (3)

A: Pèrdues per absorció

$$E_1 = E_0 e^{-t/\delta}$$

$$H_1 = H_0 e^{-t/\delta}$$

$$\delta = \sqrt{\frac{2}{\omega\mu\sigma}} \quad (m)$$

$$A = 0,131t \sqrt{f\mu_r\sigma_r} \quad (dB)$$

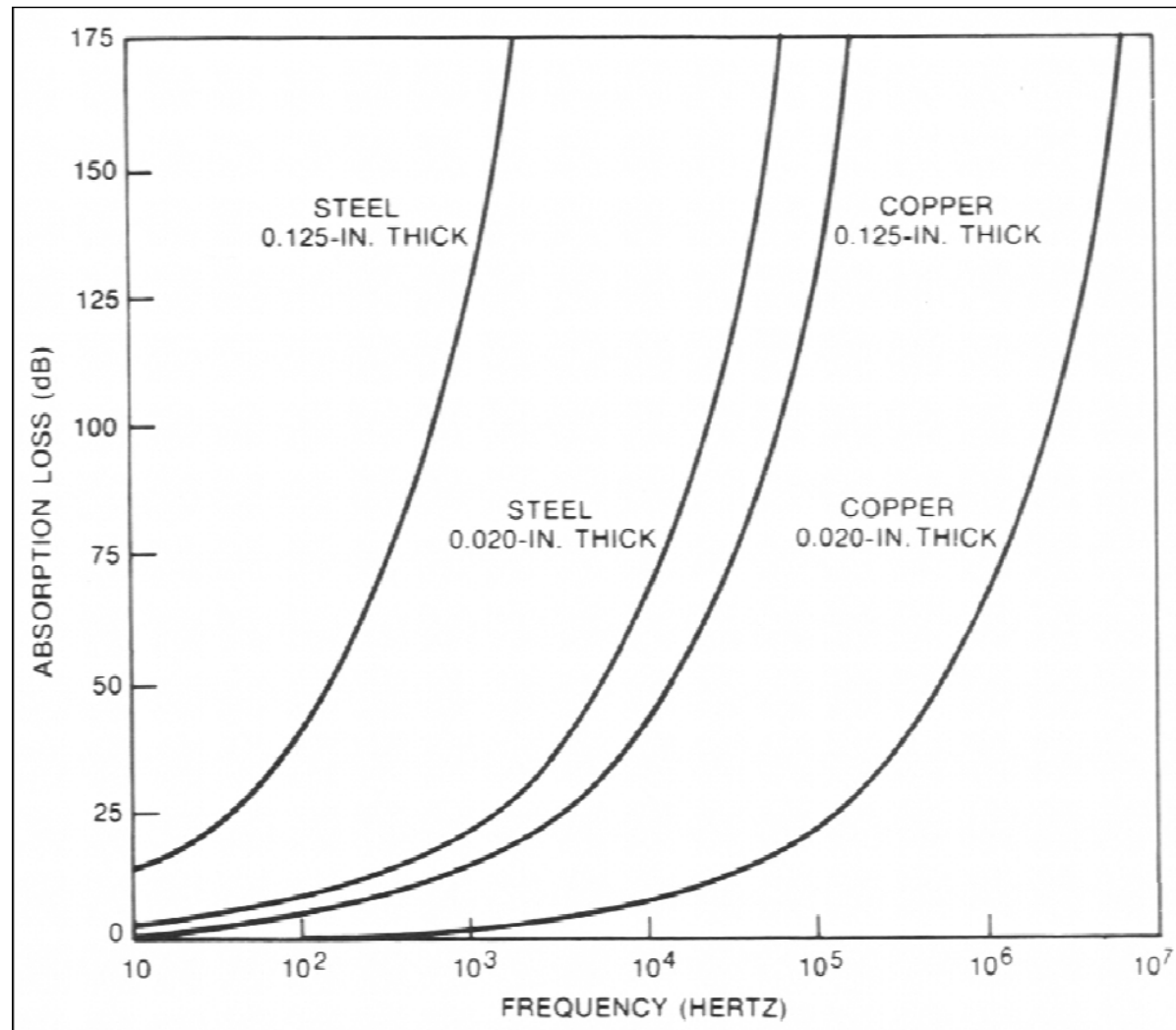
Eficiència de l'apantallament (4)

A: Pèrdues per absorció

Profunditats de penetració (mm)				
Freqüència	Coure	Alumini	Acer	Mumetal
60Hz	8,509	10,8966	0,8636	0,3556
100Hz	6,604	8,4582	0,6604	0,2794
1KHz	2,0828	2,667	0,2032	0,0762
10KHz	0,6604	0,8382	0,0762	N/A
100KHz	0,2032	0,2794	0,02032	N/A
1MHz	0,0762	0,0762	0,00762	N/A
10MHz	0,02032	0,0254	0,00254	N/A
100MHz	0,006604	0,00762	0,002032	N/A
1GHz	0,002032	0,00254	0,001016	N/A

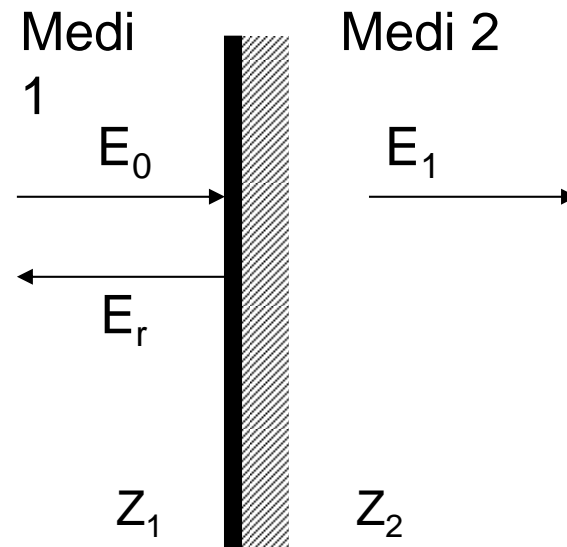
Eficiència de l'apantallament (5)

A: Pèrdues per absorció

Eficiència de l'apantallament (6)

R: Pèrdues per reflexió

$$E_r = E_0 - E_1$$

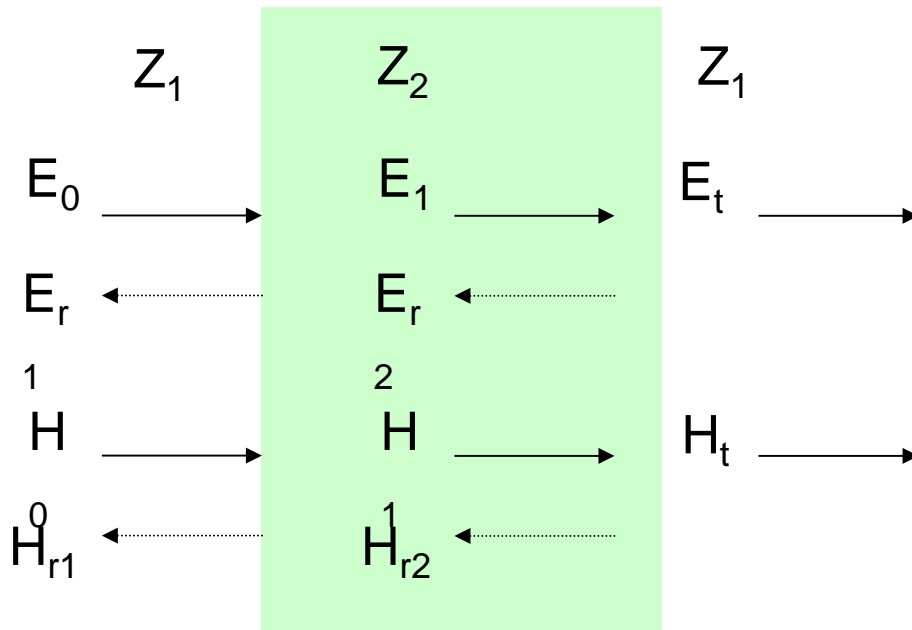
$$E_1 = \frac{2Z_2}{Z_1 + Z_2} E_0$$

$$H_1 = \frac{2Z_1}{Z_1 + Z_2} H_0$$

Normalment tenim un apantallament amb 2 transicions

Eficiència de l'apantallament (7)

R: Pèrdues per reflexió

$$E_t = \frac{4Z_1Z_2}{(Z_1 + Z_2)^2} E_0$$

$$H_t = \frac{4Z_1Z_2}{(Z_1 + Z_2)^2} H_0$$

Suposant una pantalla conductora: $Z_1 \gg Z_2$

$$E_t = \frac{4Z_2}{Z_1} E_0$$

$$H_t = \frac{4Z_2}{Z_1} H_0$$

Resultats vàlids per ona plana ortogonal

Eficiència de l'apantallament (8)

R: Pèrdues per reflexió (Aproximació per camp llunyà)

$$R = 20 \log \frac{|Z_w|}{4|Z_s|} = 20 \log \frac{94,25}{|Z_s|} \quad (dB)$$

Z_w per ona plana
 377Ω

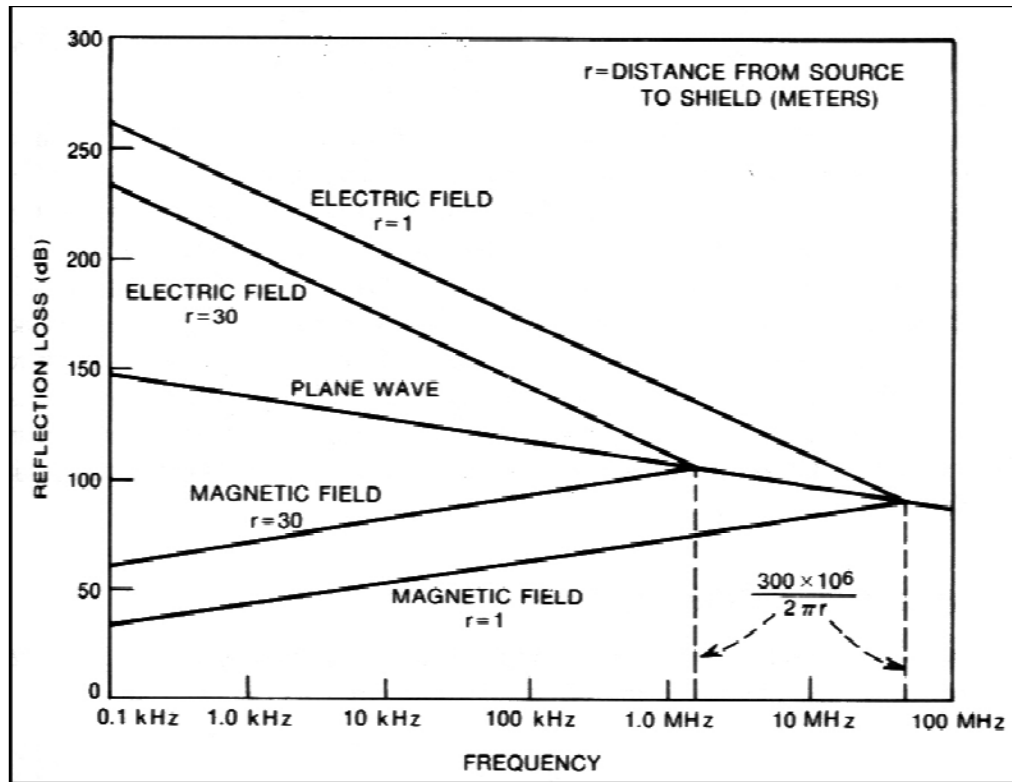
$$Z_s = \sqrt{\frac{j\omega\mu}{\sigma}} = \sqrt{\frac{\omega\mu}{2\sigma}}(1+j)$$

$$|Z_s| = \sqrt{\frac{\omega\mu}{\sigma}} = 3,68 \cdot 10^{-7} \sqrt{\frac{\mu_r f}{\sigma_r}}$$

$$R = 168 + 10 \log \frac{\sigma_r}{\mu_r f} \quad (dB)$$

Eficiència de l'apantallament (9)

R: Pèrdues per reflexió (Aproximació per camp proper)

En camp proper, la impedància de l'ona depèn del tipus de font i no de les característiques del medi

Eficiència de l'apantallament (10)

R: Pèrdues per reflexió (Aproximació per camp proper)

Font elèctrica $|Z_w|_e = \frac{1}{2\pi f \epsilon r}$, $R_e = 322 + 10 \log \frac{\sigma_r}{\mu_r f^3 r^2} (dB)$

Font magnètica $|Z_w|_m = 2\pi f \mu r$, $R_m = 14,6 + 10 \log \left(\frac{f r^2 \sigma_r}{\mu_r} \right) (dB)$

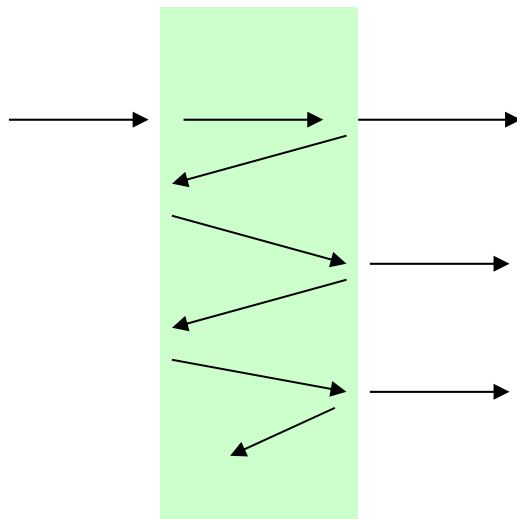
En general $R = C + 10 \log \left(\frac{\sigma_r}{\mu_r} \right) \left(\frac{1}{f^n r^m} \right) (dB)$

Tipus de camp	C	n	m
Camp Elèctric	322	3	2
Ona plana	168	1	0
Camp Magnètic	14,6	-1	-2

Eficiència de l'apantallament (11)

B: Reflexions múltiples

Es dona en pantalles primes en les que no podem negligir la seva aportació en el càlcul final

$$B = 20 \log(1 - e^{-2t/\delta})$$

Tenim una part de transmissió en cada reflexió en la pantalla

$B < 0$ (Perdem en eficiència)

Eficiència de l'apantallament (12)

Ones Planes

- Absorció i reflexió fenòmens principals
- Reflexions múltiples negligible
- Baixa freqüència. Pèrdues per reflexió
- Alta freqüència, Pèrdues per absorció

Camp Elèctric

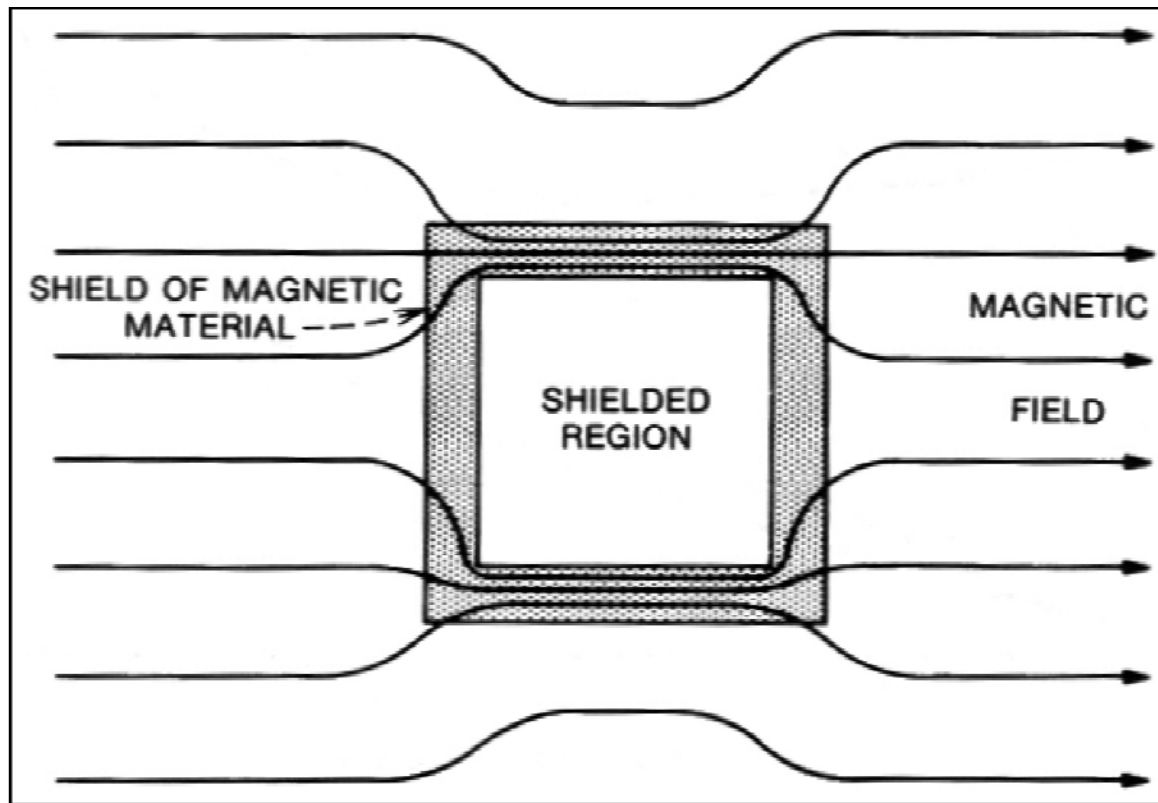
- Comportament similar a ona plana

Camp Magnètic

- Absorció i reflexió fenòmens principals
- Reflexió múltiple negligible per pèrdues absorció $> 9\text{dB}$
- Freqüències baixes: Pèrdues baixes \rightarrow Apantallament pobre

Eficiència de l'apantallament (13)

Apantallament de camp magnètic en BF

Apantallament amb material magnètic

En substituir un material elèctric per magnètic en pantalla:

- Augmenta pèrdues per absorció
- Disminueix pèrdues per reflexió
- Menys eficient per camp elèctric o ona plana en BF
- Permeabilitat disminueix amb freqüència
- Permeabilitat depèn de la intensitat de camp
- Mecanitzats sobre materials magnètics canvien permeabilitat
- Apantallament multi-nivell (elèctric i magnètic)

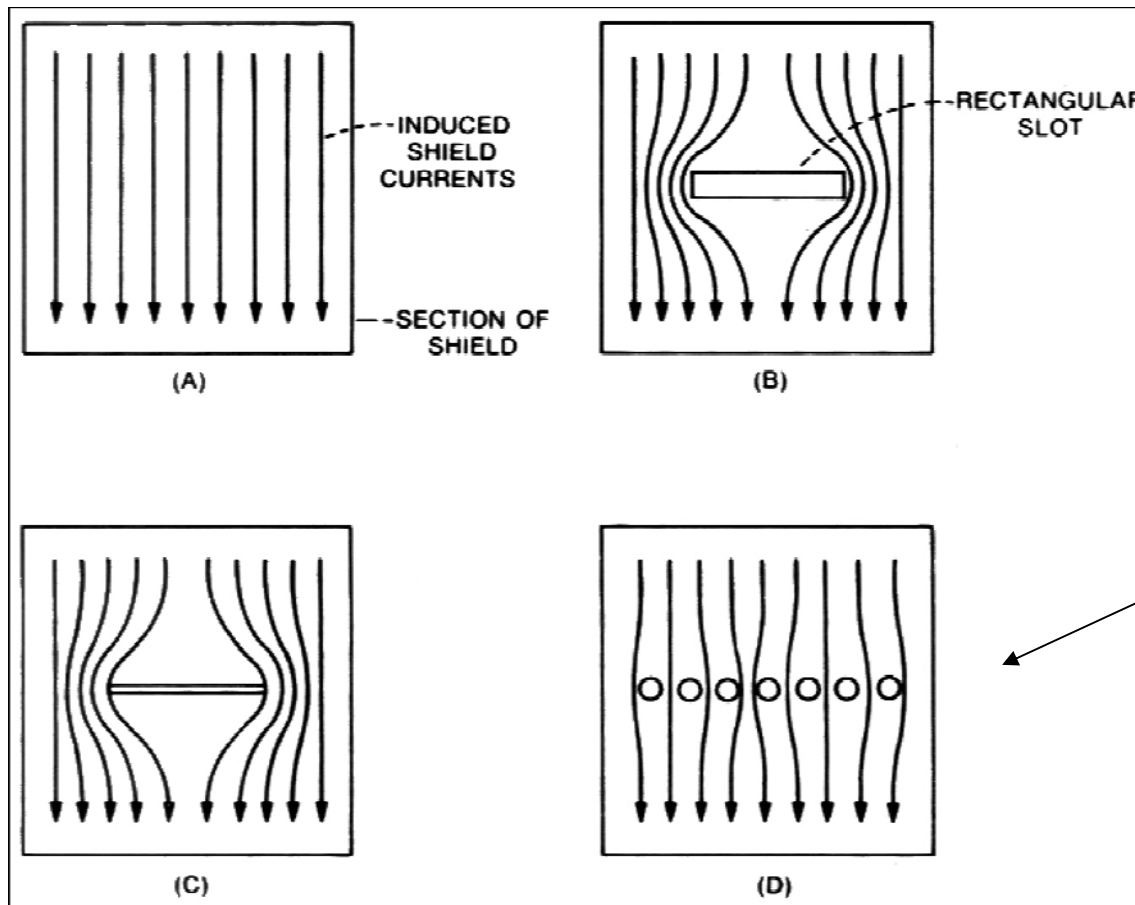
Obertures

Apantallaments normals $>90\text{dB}$ per camps elèctrics i ones planes en alta freqüència amenaçats per:

- Tapes d'accés
 - Portes
 - Forats per conductors
 - Forats per ventilació
 - Interruptors
 - Instruments de panell
 - Juntures mecàniques
 - etc
- Els apantallaments no son sòlids ni continus.

Obertures (2)

Discontinuitats de corrent → Camps magnètics

Forats millor que ranures

Obertures (3)

En general l'eficiència de l'apantallament dependrà de:

- Màxima dimensió lineal de l'obertura
- Impedància de l'ona
- Freqüència de la font
- Direcció dels corrents respecte l'obertura
- Número i disposició de les obertures

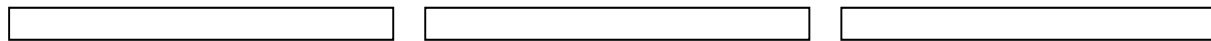
$$S = 20 \log \left(\frac{\lambda}{2l} \right)$$

Per $l < \lambda/2$

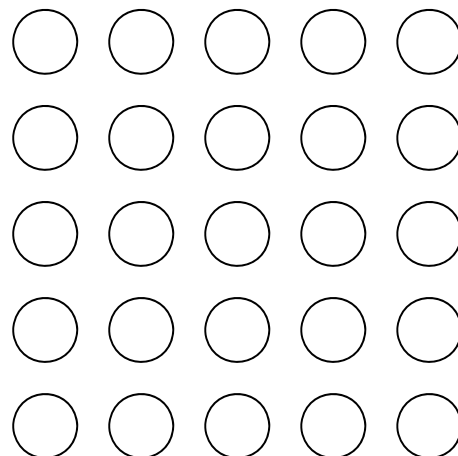
Obertures (4)

En el cas d'obertures múltiples:

$$S = -20 \log \sqrt{N}$$

N = 3

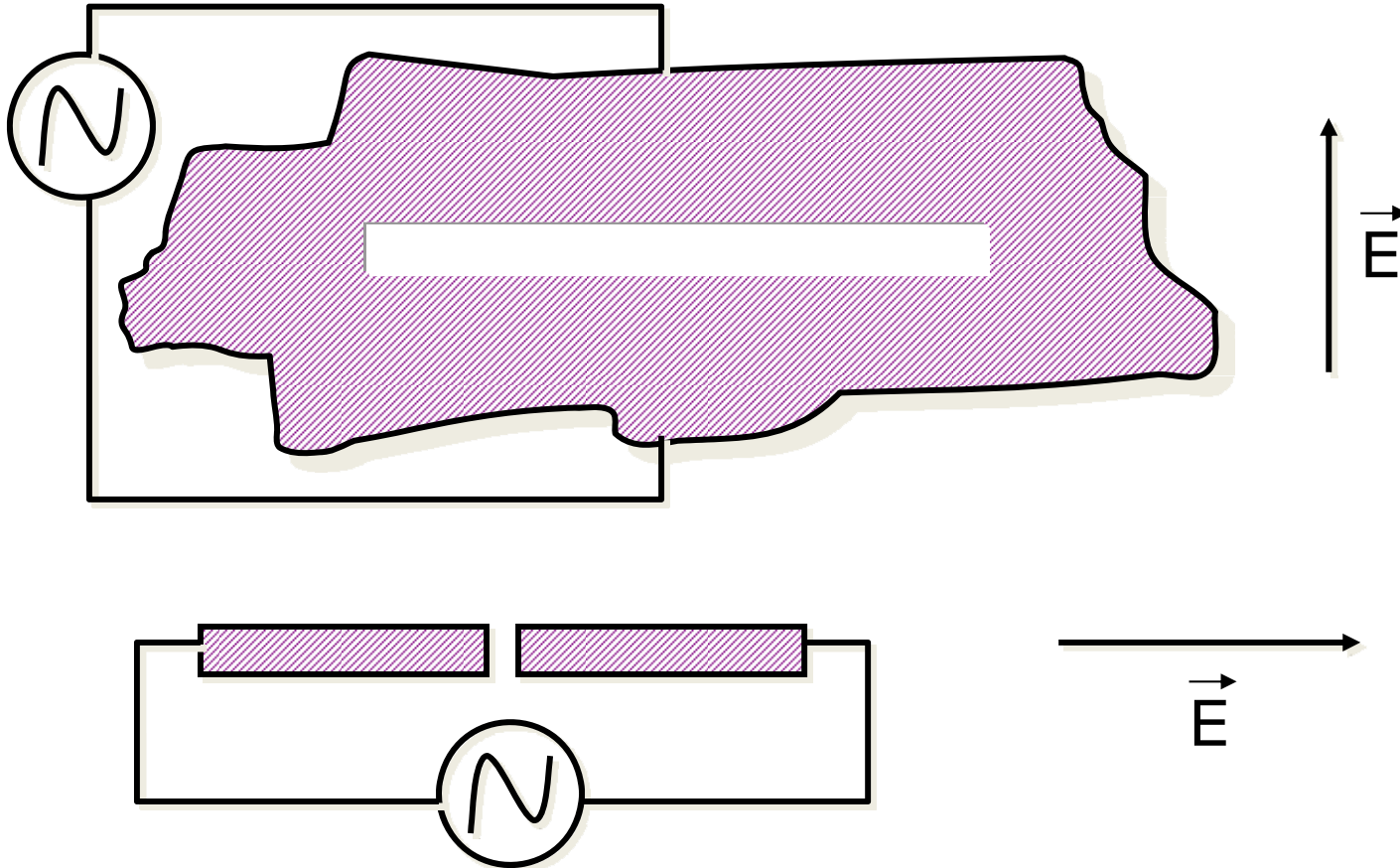

N = 5

Només compten els elements que formen l'array

Obertures (5)

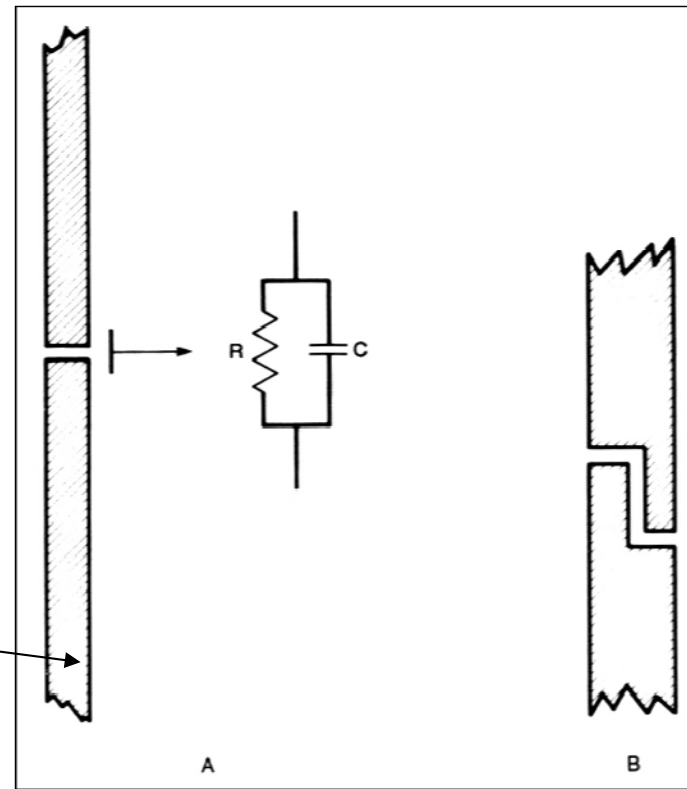
Obertures com dipols magnètics

Obertures (6)

Juntes metàl·liques en equips electrònics

A. Secció d'una junta i model equivalent
B. Solució millorada.
Augmenta capacitat

- Cal tenir un contacte elèctric ferm cada $\lambda/20$ o menor
- Ull amb la corrosió dels contactes. Acabat dels metalls
- Utilització de 'gaskets' conductors segons el cas

Obertures (7)

Exemple:

Equip amb processador a 2,5GHz

$$f = 2.500\text{MHz}$$

C = velocitat de la llum ($C_{\text{buit}} = 300.000\text{Km/s}$)

$$\lambda = 0.12\text{m} = 12\text{cm}$$

$$(\lambda/2 = 6\text{cm i } \lambda/4 = 3\text{cm})$$

$$\lambda/20 = 0.6\text{cm} !!$$

Elements de millora

Per millorar / garantir l'apantallament:

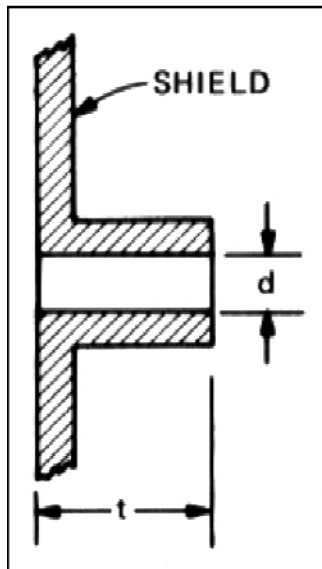
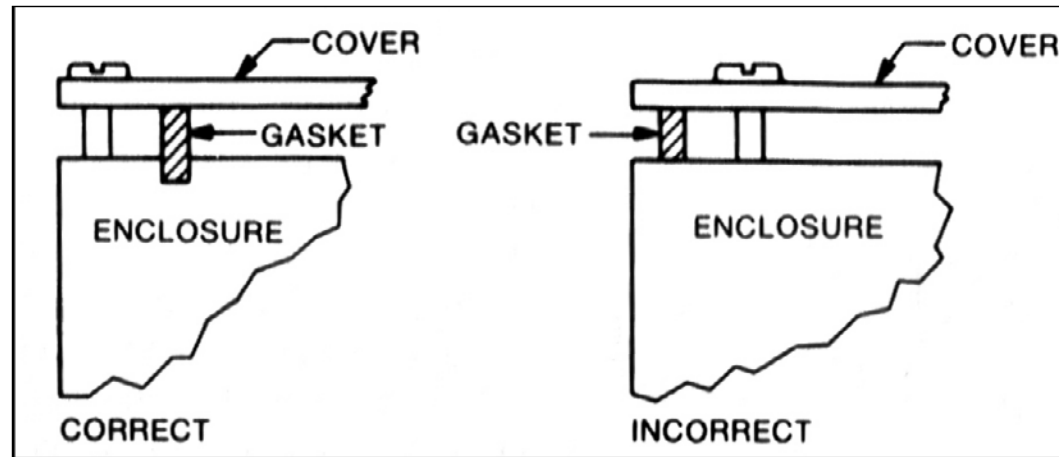
- Juntures o 'Gaskets' conductores
- Pintures conductores
- Malles per reixes de ventilació
- Finestres conductores
- Arandeles conductores
- Condensadors passa murs
- Obertures sota freqüència de tall
- etc

- Cal tenir compte amb la compatibilitat dels contactes

Elements de millora (2)

Cal garantir bon contacte gasket.
Ull compatibilitats entre metalls.
Cal mantenir pressió del contacte

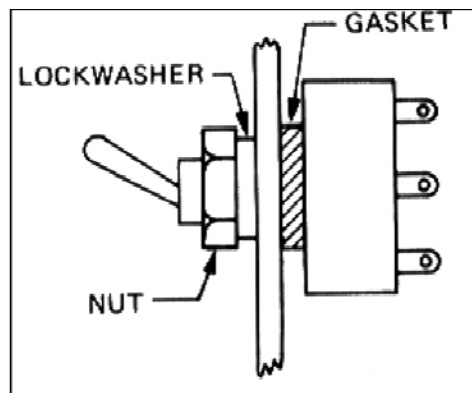
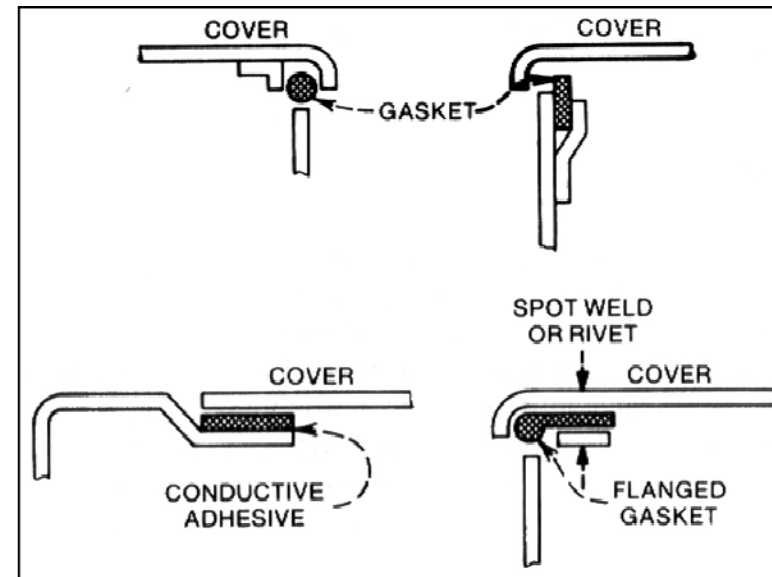
Obertura en guia-ona sota freqüència de tall
Es comporta com un atenuador
(potenciòmetres, interruptors, etc)

$$S = 32 t/d \text{ (dB)}$$

Elements de millora (3)

Els diferents perfils s'adapten a diferents situacions d'apantallament

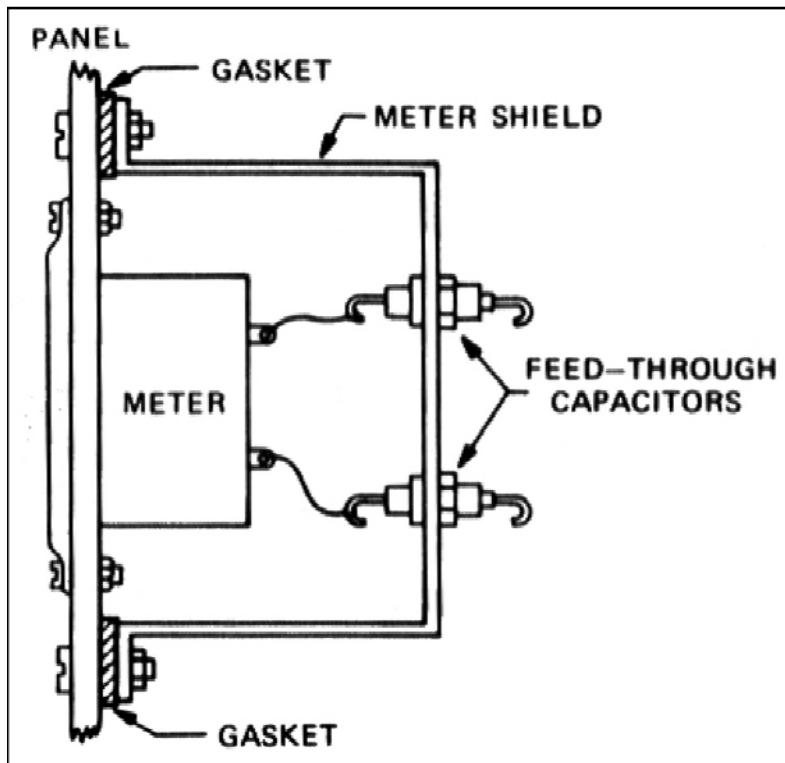
Cal mantenir una mínima pressió sobre la juntura per garantir contacte

Elements que trenquen l'apantallament

Existeixen 'gaskets' de moltes formes que s'adapten a qualsevol aplicació

Elements de millora (4)

Element de visualització

- Pantalla d'instrument
- 'Gaskets' per cargols
- Condensadors passa murs
- Finestres conductores

- ***No trenquem l'apantallament per cap punt***

Elements de millora (5)

Altres elements a tenir en compte:

- Reixes conductores. Permeten circulació d'aire.
- Reixes en niu d'abella. Com anteriors però amb guia-ona.
- Pintures i esprais conductors. Pintures de níquel o plata per permetre utilitzar caixes de plàstic.
- Metal·lització al buit. Mètode complex però de bons resultats per superfícies difícils.
- Electrodeposició. Com anterior però més econòmic.
- Fulls conductors. Fulls aplicables adhesivament.
- Plàstics conductors. Plàstics amb conductivitat elevada des de dissipatius a conductors.

Fi del capítol 4:

*Acoblament, Terres, Masses,
Apantallament i Blindatges*

Següent Capítol:

Descàrregues Electroestàtiques